



## LIETUVOS RESPUBLIKOS VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIUS

Lietuvos policijos generaliniam komisarui Sauliui Skverneliui 2014-04-11 Nr. (6.1.-2014-31)2-476  
Saltoniškių g. 19, Vilnius

Kauno apskrities VPK viršininkui Linui Pernavai  
Vytauto per. 91, Kaunas

### **DĖL Į POLICIJOS ĮSTAIGAS PRISTATOMŲ NEPILNAMEČIŲ, PADARIUSIŲ ADMINISTRACINĮ TEISĖS PAŽEIDIMĄ**

Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigoje nagrinėjant skundus, atsakant į pareiškėjų prašymus/paklausimus, atkreiptas dėmesys į administraciniame procese išskylančias vaiko teisių ir teisėtų interesų užtikrinimo problemas, pareigūnų darbo su nepilnamečiais, padariusiais administracinį teisės pažeidimą ir pristatytais į policijos įstaigą asmens tapatybei nustatyti, praktikos nevienodumą.

Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 54 straipsnyje nustatyta, kad <...> Suėmimas, laisvės atėmimas ar kitoks laisvės ribojimas vaikui turi būti pagrįstas, kiek galima trumpesnis ir taikomas tik išimtiniais atvejais. Apie vaiko sulaikymą, jo suėmimą, kitokį laisvės apribojimą ar atėmimą būtina nedelsiant pranešti tėvams arba kitiems jo teisėtiems atstovams, o jeigu jų nėra,- vaiko teisių apsaugos institucijai.

Pagal Administracinių teisės pažeidimų kodekso 12 straipsnio nuostatas, administracinėn atsakomybėn traukiami asmenys, kuriems iki administracinio teisės pažeidimo padarymo sukako šešiolika metų.

Nepilnamečiams nuo šešiolikos iki aštuoniolikos metų, padariusiems administracinius teisės pažeidimus, taikomos bendros administracinės atsakomybės nuostatos, išskyrus ypatumus, numatytus Administracinių teisės pažeidimų kodekso 21<sup>1</sup>, 24, 37<sup>1</sup>, 281, 313 ir 314 straipsniuose (Administracinių teisės pažeidimų kodekso 13 straipsnis).

Administracinių teisės pažeidimų kodekse nėra numatyti ypatumai (nustatyta įgaliotų surašyti administracinio teisės pažeidimo protokolą pareigūnų pareiga ir kt.) dėl nepilnamečio įstatyminių atstovų informavimo, vaikui padarius administracinį teisės pažeidimą, neturint asmens tapatybę patvirtinančio dokumento ir dėl to pristatant/pristačius jį į policijos įstaigą asmens tapatybei nustatyti.

Lietuvos policijos generalinio komisaro 2010-06-30 įsakymu Nr. 5-V-553 patvirtinta Policijos įstaigų operatyvaus valdymo padalinių darbo organizavimo instrukcija (toliau – Instrukcija) reglamentuoja policijos įstaigų operatyvaus valdymo padalinių darbo organizavimo tvarką.

Instrukcijos 32 punkte nustatyti darbo su pristatytais į operatyvaus valdymo padalinį vaikais ypatumai: imtis priemonių nustatyti vaiko tėvus ar kitus teisėtus atstovus (teisėti vaiko atstovai yra tėviai, globėjai, rūpintojai ir kiti asmenys, kurie pagal įstatymus ar kitus teisės aktus

privalo rūpintis vaiku, jį auklėti, globoti, jam atstovauti, ginti jo teises ir teisėtus interesus); nedelsiant informuoti apie vaiko pristatymą į policijos įstaigą tėvus ar kitus teisėtus atstovus, o jeigu jų nėra arba jie nenustatyti – vaiko teisių apsaugos instituciją (šios institucijos darbo metu) ir kt.

Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigoje išnagrinėtas pareiškėjo skundas dėl Kauno apskrities VPK Kauno miesto Panemunės PK budėtojų ir R. Jonaičio IĮ „Argus“ kontrolierių galimai netinkamų veiksmų, pažeidžiant nepilnametės teises ir teisėtus interesus. Viena iš pareiškėjo skunde nurodytų aplinkybių – administracinį teisės pažeidimą padariusios nepilnametės įstatyminių atstovų neinformavimas apie nepilnametės pristatymą į policijos įstaigą asmens tapatybei nustatyti.

Atlikus tyrimą (vaiko teisių apsaugos kontrolierės 2014-04-10 pažyma Nr. (6.1.-2014-31)PR-58 pridedama) nustatyta, kad Kauno apskrities VPK atliko tarnybinį patikrinimą ir 2013-12-17 surašė tarnybinio patikrinimo išvadą Nr. 20-IS-275, kurioje konstatavo, kad transporto kontrolieriams pristačius nepilnametę asmens tapatybei nustatyti, policijos pareigūnai pagal gautą prašymą dėl pažeidėjo asmenybės nustatymo atliko administracinę procedūrą ir pateikė kitiems viešojo administravimo subjektams duomenis, kuriais administruoja. Į kitus administracinio teisės pažeidimo proceso veiksmus policija, neturėdama įstatymais suteiktų įgaliojimų (nes policija neįgaliota administruoti Administracinių teisės pažeidimų kodekso 142 straipsnio (kuris numato atsakomybę už važiavimą be bilieto arba važiavimą įsigijus važiavimo bilietą su nuolaida, tačiau nepateikus reikiamų dokumentų, patvirtinančių teisę į transporto lengvatas, arba tokių keleivių ar neapmokėto bagažo vežimą keleivinėmis kelių transporto priemonėmis, arba atsisakymą sumokėti už važiavimą taksi) ir šios normos proceso) ir nenustačiusi nepilnametės akivaizdžių teisių pažeidimo, nesikišo.

Minėtą Kauno apskrities VPK tarnybinio patikrinimo išvadą, kaip pagrįstą ir teisėtą, įvertino Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Imuniteto valdyba bei Vidaus reikalų ministerijos Teisės departamentas.

Pažymėtina, kad Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigoje nagrinėjant kito piliečio skundą dėl galimai netinkamų transporto kontrolierių veiksmų (vaiko teisių apsaugos kontrolierės 2013-09-18 pažyma Nr. (6.1.-2013-183)-PR-199) pridedama) ir esant analogiškomis aplinkybėmis dėl transporto kontrolierių pristatytos nepilnametės asmens tapatybei nustatyti įstatyminių atstovų neinformavimo apie į policijos įstaigą pristatytą vaiką, Kauno apskrities VPK, atlikęs tarnybinį patikrinimą, nustatė (Kauno apskrities VPK 2013-11-11 raštas Nr. 20-S-2930 ir Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos 2013-07-25 raštas Nr. 5-S-2976 pridedami), kad policijos pareigūnai nesilaikė Instrukcijos nuostatų reikalavimų, nes nesiėmė priemonių nustatyti į policijos įstaigą pristatytos nepilnametės tėvų, nedelsiant jų neinformavo apie vaiko pristatymą bei kuo greičiau jiems neperdavė vaiko (Instrukcijos 32.2.1-32.2.3 punktai). Už minėtus pažeidimus policijos pareigūnai buvo griežtai įspėti.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą, atkreipiame Jūsų dėmesys į policijos įstaigose formuojamos praktikos dėl darbo su į policiją pristatytais nepilnamečiais, nevienodumą, taip pat - į kylančius neaiškumus dėl Instrukcijos nuostatų taikymo (dėl darbo su pristatytais į operatyvaus valdymo padalinį vaikais): policijai dalyvaujant administracinėje (baudžiamojoje) teisenoje; Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka teikiant informaciją, kuria disponuoja ir kt. atvejais.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą, atkreiptinas Kauno apskrities VPK viršininko L. Pernavos dėmesys į skirtingą Lietuvos policijos generalinio komisaro 2010-06-30 įsakymu Nr. 5-V-553 patvirtintos Policijos įstaigų operatyvaus valdymo padalinių darbo organizavimo instrukcijos

nuostatų taikymą Kauno apskrities VPK policijos įstaigose bei siūlytina imtis priemonių vienodam darbo su į policijos įstaigas pristatytais vaikais praktikos formavimui (vaiko teisių apsaugos kontrolierės 2014-04-10 pažyma Nr. (6.1.-2014-31)PR-58).

Pažymėtina, kad Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigoje atliekant skundų tyrimus pastebėta, jog praktikoje tiek keleivių vežimo įmonių transporto kontrolieriai, tiek policijos pareigūnai susiduria su neaiškumais dėl jų veiksmų/pareigų nepilnamečio, padariusio administracinį teisės pažeidimą ir pristatyto į policijos įstaigą asmens tapatybei nustatyti, įstatyminių atstovų informavimo apie vaiko pristatymą į policiją.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą, siūlytina kompetentingoms institucijoms – Policijos departamentui ir Susisiekimo ministerijai įvertinti poreikį dėl policijos pareigūnų/transporto kontrolierių darbo su galimai administracinį teisės pažeidimą padariusiu nepilnamečiu praktikos tobulinimo (instrukcijų, rekomendacijų ar pan. parengimo), aptariant esminius vaiko teisių ir interesų apsaugos ir užtikrinimo aspektus.

Taip pat, siūlytina įvertinti poreikį dėl Policijos įstaigų operatyvaus valdymo padalinių darbo organizavimo instrukcijos nuostatų tikslinimo bei formuoti vienodą policijos pareigūnų darbo su į policijos įstaigas pristatytais vaikais praktiką (vaiko teisių apsaugos kontrolierės 2014-04-10 pažyma Nr. (6.1.-2014-31)PR-58).

Apie priimtus sprendimus prašau informuoti vaiko teisių apsaugos kontrolierę.

PRIDEDAMA. 19 lapų.

Pagarbiai

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė

Edita Žiobienė